

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości Z. N. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Mięсны "B." Z. N.

przeciwko D. N.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i wydanie nieruchomości oraz z powództwa Syndyka masy upadłości Z. N. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Mięсны "B."

przeciwko J. N. W.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i wydanie nieruchomości, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 maja 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 października 2018 r., sygn. akt V ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanych do rozpoznania,

2) zasądza na rzecz powoda od pozwanego D. N. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł i od pozwanej J. N. W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód Syndyk masy upadłości Z. N. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Mięсны „B.” w upadłości w powództwach wniesionych przeciwko pozwanemu D. N. i pozwanej J. N. W. domagał się uznania czynności prawnych upadłego za bezskuteczne i nakazania pozwanym wydania nieruchomości. Uwzględniając powództwa, wyrokiem z dnia 11 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w B. ustalił, że umowa darowizny bliżej opisanej nieruchomości (Kw nr (...)) zawarta w dniu 7 grudnia 2015 r. jest bezskuteczna w stosunku do masy upadłości i nakazał pozwanemu D. N. , aby wydał powodowi przedmiotową nieruchomość. Sąd Okręgowy ustalił także, że umowa darowizny bliżej opisanej nieruchomości (Kw nr (...)) zawarta w dniu 15 stycznia 2016 r. jest bezskuteczna w stosunku do masy upadłości i nakazał pozwanej J. N. W. , aby wydała powodowi przedmiotową nieruchomość. Wyrokiem z dnia 18 października 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelacje pozwanych.

W związku ze skargą kasacyjną obojga pozwanych od tego wyroku należy przypomnieć, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i orzecznictwa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Pozwani oparli wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynach kasacyjnych objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., wskazując na istotne

zagadnienie prawne dotyczące tego, czy w świetle art. 131 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe, podstawę prawną powództwa o uznanie czynności prawnej upadłego za bezskuteczną powinien stanowić przepis art. 189 k.p.c. tj. powództwo o ustalenie stosunku prawnego lub prawa, czy też przepis art. 527 i następne k.c., dotyczące ochrony wierzyciela w razie niewypłacalności.

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinni sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy.

Przedstawione przez skarżących zagadnienie nie spełnia przytoczonych wyżej wymagań. W szczególności, wbrew twierdzeniom skarżących, wskazany przez nich problem dotyczący relacji między przepisami prawa upadłościowego regulującymi bezskuteczność czynności upadłego (art. 127-128) a przepisami kodeksu cywilnego dotyczącymi skargi pauliańskiej (art. 527-534). był już wielokrotnie przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2007 r., IV CSK 184/07, OSNC 2008, nr 12, poz. 142; z dnia 17 marca 2010 r., II CSK 409/09, nie publ. i z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 273/11, OSNC-ZD 2013, Nr 2, poz. 27). Wskazano w nich, że z art. 131 prawa upadłościowego wynika tylko subsydiarne stosowanie art. 527-534 k.c. w postępowaniu upadłościowym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 273/11, OSNC-ZD 2013, Nr 2, poz. 27). Wyjaśniono także, że bezskuteczność czynności upadłego określona w art. 127-128 prawa upadłościowego powstaje z mocy samego prawa jako skutek

ogłoszenia upadłości dłużnika, a powództwo o stwierdzenie tej bezskuteczności ma charakter ustalający w rozumieniu art. 189 k.c. (zob. cytowany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r. i powołane w nim orzecznictwo).

Pozwani powołali się także na oczywistą zasadność skargi motywowaną naruszeniem art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 i art. 316 § 1 k.p.c., polegającym na nieuwzględnieniu przez Sąd Apelacyjny zmiany stanu faktycznego sprawy, która nastąpiła w toku postępowania apelacyjnego, polegającej na tym, że w dniu 8 stycznia 2018 r. przed Sądem Okręgowym w B. zapadł prawomocny wyrok wydany w sprawie I C (...), na mocy którego zawarte przez upadłego Z. N. i E. N. z pozwanymi umowy darowizny nieruchomości zostały uznane za nieważne z powodu ich pozorności, a ponadto ustalone zostało, że strony zawarły ważne umowy sprzedaży.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na tej przyczynie kasacyjnej nakładało na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia wskazanych przepisów postępowania. Oczywistość tego naruszenia polega na tym, że jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania poszerzonej analizy istotnych dla wyniku sprawy przepisów. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku nie potwierdza tezy pozwanych o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia, której stwierdzenie nie wymaga prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Z motywów zaskarżonego orzeczenia wynika, że Sąd Apelacyjny przyjął do wiadomości

przytoczone przez pozwanych fakty (wydanie przez Sąd Okręgowy wyroku) i ustosunkował się do nich w uzasadnieniu wyroku. Podkreślenia wymaga, że postępowanie w sprawie I C (...) toczyło się przed Sądem Okręgowym w B. bez udziału powoda. W skardze nie wskazano podstawy kasacyjnej naruszenia art.365 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012, V CSK 305/11, nie publ.). Mając na uwadze, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera szczegółową argumentację popierającą ocenę prawną umów zawartych przez członków rodziny N. (rodziców i dzieci), także pod kątem ich pozorności, na którą powołują się pozwani, nie ma podstaw do przyjęcia, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego na rzecz powoda, który złożył w terminie odpowiedź na skargę orzeczono na podstawie art. 98, 99 i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 punkt 6 i 7 w zw. z § 10 ust. 4 punkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265) stosownie do wyników postępowania i wartości przedmiotu zaskarżenia wskazanych przez poszczególnych pozwanych.